แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

Guidelines Of Learning Management For Enhancing Thai Language Skills Based On Iddhipada Iv In Educational Institutions Under Network 7 Chalermphrakiat District Under The Office Of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 1

ปนัสยา สังข์ทอง
Panatsaya Sangthong
ปรีชา สามัคคี
Pricha Samakkhi
พระครูสุเมธปริยัติคุณ
Phra Khru Sumet Pariyattikhun
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsithammarat Campus
E-mail: Panatsaya0110@gmail.com
โทร. 082-4172046

Received: 12 April 2026; Revised: 27 April 2026; Accepted: 22 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย 2) ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย สถานศึกษาดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาษาไทย มีการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อและนวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาไทย มีการจัดสื่อ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ แม้ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ การติดตามและประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ด้านเวลาและการดูแลนักเรียนรายบุคคล รวมถึงปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะภาษาไทย 2) แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อ

พัฒนาทักษะภาษาไทย ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) การวางแผนการเรียนรู้ 2) การจัดการกระบวนการเรียนการสอน 3) การจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 4) การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ 5) การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน และ 6)การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในทุกขั้นตอนของการบริหารการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้การบริหารจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระบบ มีความต่อเนื่อง และมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ ความตั้งใจ และความเพียรพยายามในการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้สามารถพัฒนาทักษะภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 3) ผลการนำเสนอและประเมินทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของผู้เรียน

คำสำคัญ: การบริหารการจัดการเรียนรู้, พัฒนาทักษะภาษาไทย, หลักอิทธิบาท 4

Abstract

The objectives of this research were: 1) examine the current conditions of learning management administration for enhancing Thai language skills; 2) investigate guidelines for learning management administration to enhance Thai language skills based on the Iddhipada IV principles; and 3) propose and evaluate guidelines for learning management administration to develop Thai language skills based on the Four Principles of Iddhipada. The findings were as follows: 1) Regarding the current conditions of learning management administration for enhancing Thai language skills, educational institutions operated systematically, covering all aspects related to Thai language skill development. Learning management was planned and implemented with a learner-centered approach. Various media and innovations were utilized to promote Thai language skills. Learning materials, equipment, and supportive learning environments were appropriately provided. However, there were still limitations in terms of resources and budget. Monitoring and evaluation were conducted continuously and through various methods, although constraints related to time and individualized student support, as well as differences among learners, affected the development of Thai language skills. 2) The guidelines for learning management administration to enhance Thai language skills consisted of six key processes: 1)learning planning, 2) instructional process management, 3) management of learning materials and equipment, 4)monitoring and evaluation, 5) management of teacher–student relationships, and 6) management of the learning environment. The Iddhipada IV

principles were integrated into all stages of learning management administration, resulting in a systematic and continuous process that emphasized holistic learner development in terms of knowledge, skills, and desirable characteristics. Additionally, these guidelines enhanced learners' motivation, determination, and perseverance, leading to effective and sustainable development of Thai language skills. 3) The results of the presentation and evaluation of the guidelines indicated that all experts agreed that the guidelines were appropriate, feasible, and beneficial for implementation in learning management administration to enhance students' Thai language skills.

Keywords: Learning management administration, Thai language skill development, Iddhipada IV

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติและเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของคนในชาติ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่สะท้อนภูมิปัญญา วัฒนธรรม และสุนทรียภาพของบรรพบุรุษ ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทย ด้วยเหตุนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ภาษาไทยเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร การเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนจำนวนมากยังมีปัญหาในการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูด ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น ความไม่พร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มักประสบปัญหาด้านงบประมาณ จำนวนครูไม่เพียงพอ และข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี (กัญภร เอี่ยมพญา และคณะ, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่สะท้อนให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษายังคงอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับประเทศเพียง 47.60 คะแนน อีกทั้งยังพบว่ามีสถานศึกษาจำนวนมากที่มีผลการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดังกล่าว ทั้งนี้นายวิษณุ ทรัพย์สมบัติ รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้วิเคราะห์ผลคะแนนเบื้องต้นว่า แม้ภาพรวมของคะแนนจะมีแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม ควรรอผลการวิเคราะห์เชิงลึกเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป (มติชนสุดสัปดาห์, 2569)

จากสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการพัฒนาทักษะภาษาไทยของผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย ประกอบกับในบริบทของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 15 แห่ง พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในด้านการอ่านจับใจความ การเขียนการสื่อสาร และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความสนใจ ขาดความเพียรพยายาม และไม่เกิดกระบวนการคิดอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ หลักธรรมอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิด) และวิมังสา (ความไตร่ตรอง) (สุธีร์ เครือวรรณ์, 2566) ที่สามารถส่งเสริมแรงจูงใจภายในและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนได้ ประกอบกับเป็นแนวทางในการบริหารการจัดการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษา 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คนซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ จำนวน 3 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาไทย จำนวน 9 คน

2.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/ คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย พระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระธรรมวินัย จำนวน 1 รูป ผู้อำนวยการสถานศึกษาวิทยฐานะเชี่ยวชาญจำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คนและศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน

2.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเป็นทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรต

จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนภาษาไทย จบสายบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอนภาษาไทยได้รับรางวัล Obec Awards จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

3.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

3.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

4.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คนเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

4.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

5.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 วิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาจัดทำแนวทาง

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า

1. การวางแผนการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ คำนึงถึงความเหมาะสมของกิจกรรมและสื่อ ตลอดจนการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะภาษาอย่างรอบด้าน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยสถานศึกษามีการสนับสุนให้ครูได้ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านทักษะการฟัง มีการใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น นิทาน เรื่องเล่า และสื่อมัลติมีเดีย พร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมก่อนและหลังการฟังเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ด้านทักษะการพูด เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและการใช้ภาษาอย่างเหมาะสม ด้านทักษะการอ่าน มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การอ่าน

ออกเสียงจนถึงการอ่านวิเคราะห์ พร้อมส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่าน ส่วนด้านทักษะการเขียนมุ่งเน้นการฝึกเขียนอย่างเป็นระบบจากง่ายไปยาก โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยเฉพาะพื้นฐานด้านภาษา สมาธิในการเรียนรู้ ความมั่นใจในการแสดงออก รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลาและสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้การพัฒนาทักษะบางด้านยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2. การจัดการกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย พบว่า สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้สื่อและนวัตกรรมที่หลากหลายในการพัฒนาทักษะการฟัง เช่น การใช้สื่อเสียง นิทาน ข่าว และสื่อมัลติมีเดีย ควบคู่กับการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ด้านทักษะการพูด มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการสื่อสารในสถานการณ์ที่หลากหลาย ส่งเสริมความมั่นใจและการใช้ภาษาอย่างเหมาะสม ด้านทักษะการอ่าน มีการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่การอ่านออกเสียงจนถึงการอ่านเชิงวิเคราะห์ พร้อมทั้งส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่าน และใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ส่วนด้านทักษะการเขียน มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากพื้นฐานไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์และเชิงวิชาการ โดยครูมีบทบาทในการให้คำแนะนำและสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในด้านพื้นฐานทางภาษาและความสามารถในการเรียนรู้ สมาธิในการเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่อง ความไม่มั่นใจในการแสดงออกของผู้เรียนบางส่วน รวมถึงข้อจำกัดด้านสภาพแวดล้อมและเวลาในการจัดกิจกรรม ส่งผลให้การพัฒนาทักษะบางด้านยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

3. การจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการสื่อทั้งประเภทสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและธรรมชาติของทักษะภาษาไทยทั้ง 4 ด้าน ด้านทักษะการฟัง สถานศึกษามีการจัดเตรียมสื่อเสียงและสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย เช่น นิทานเสียง คลิปวิดีโอ และสื่อจากแพลตฟอร์มออนไลน์ ควบคู่กับการใช้อุปกรณ์สนับสนุน เช่น เครื่องเสียงและอุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อส่งเสริมสมาธิและความสามารถในการจับใจความสำคัญของผู้เรียน ด้านทักษะการพูด มีการใช้สื่อที่เอื้อต่อ การสื่อสาร เช่น บัตรคำ ภาพประกอบ และแอปพลิเคชั่นต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการพูดและแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม ด้านทักษะการอ่าน สถานศึกษามีการจัดหาสื่อการอ่านที่หลากหลาย ทั้งหนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อออนไลน์ พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่าน เช่น มุมหนังสือและห้องสมุด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างต่อเนื่อง และด้านทักษะการเขียน มีการจัดเตรียมแบบฝึกทักษะ อุปกรณ์การเขียน และสื่อเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการฝึกเขียนอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านการจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอและความไม่หลากหลายของสื่อ โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์สำหรับการฝึกทักษะรายบุคคล สื่อบางส่วนมีความล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เวลา และการเข้าถึงสื่อดิจิทัล ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเต็มที่

4. การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับธรรมชาติของทักษะภาษาไทยทั้ง 4 ด้าน ในด้านทักษะ การฟัง สถานศึกษามุ่งเน้นการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมการฟัง การตอบคำถาม การสรุปใจความสำคัญ และการปฏิบัติตามคำสั่งหลังการฟังสื่อประเภทต่าง ๆ ควบคู่กับการใช้แบบฝึกและแบบทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจ โดยมีการบันทึกผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการพูด มีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ผ่านกิจกรรมการสื่อสาร เช่น การสนทนา การเล่าเรื่อง การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งด้านความถูกต้องของภาษา บุคลิกภาพ และความมั่นใจ ด้านทักษะการอ่าน มีการประเมินอย่างเป็นระบบทั้งการอ่านออกเสียง การอ่านสะกดคำ และการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบทดสอบ แบบฝึก และการประเมินรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการและนำไปวางแผนกิจกรรมเสริมอย่างเหมาะสม และด้านทักษะการเขียน มีการประเมินจากผลงานจริงของผู้เรียน เช่น การเขียนคำ ประโยค เรียงความ และแฟ้มสะสมผลงาน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณภาพงานเขียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านเวลาในการประเมินแบบรายบุคคล โดยเฉพาะทักษะการพูดและการเขียนที่ต้องใช้เวลาในการสังเกตและให้ข้อเสนอแนะอย่างละเอียด ส่งผลให้การกำหนดเกณฑ์ การประเมินให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกคนทำได้ยาก อีกทั้งผู้เรียนบางส่วนยังขาดความมั่นใจในการแสดงออก และมีสมาธิในการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้การพึ่งพาการประเมินด้วยข้อสอบข้อเขียนเพียงอย่างเดียวในบางกรณียังไม่สามารถสะท้อนทักษะที่แท้จริงของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม

5. การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย พบว่า สถานศึกษามุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับผู้เรียน โดยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร เปิดกว้าง และเอื้อต่อการสื่อสารอย่างเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาไทย สถานศึกษาส่งเสริมครูให้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้รับฟังที่ใส่ใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ใช้คำพูดเชิงบวกและการเสริมแรงเพื่อสร้างแรงจูงใจ รวมถึงปรับบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ในด้านการอ่านและการเขียน อีกทั้งครูให้การดูแลและคำแนะนำรายบุคคลอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การอ่านร่วมกันและการเขียนโต้ตอบ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านผู้เรียนบางส่วนขาดสมาธิในการฟังและความมั่นใจในการสื่อสาร กลัวความผิดพลาดหรือการถูกตำหนิ ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น รวมถึงอิทธิพลของภาษาถิ่นและภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้เกิดช่องว่างในการสื่อสารระหว่างครูกับผู้เรียน อีกทั้งจำนวนนักเรียนต่อห้องที่มากและภาระงานของครู ยังเป็นข้อจำกัดในการดูแลและให้ข้อเสนอแนะรายบุคคลอย่างทั่วถึง

6. การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย พบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดห้องเรียนและพื้นที่การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมในแต่ละทักษะ โดยด้านการฟังมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ลดสิ่งรบกวน ใช้สื่อเสียงและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ รวมถึง

จัดกิจกรรมเสริม เช่น เสียงตามสายและนิทานเสียง เพื่อส่งเสริมสมาธิและการจับใจความสำคัญ ด้านการพูดมีการจัดบรรยากาศที่เปิดกว้าง ปรับรูปแบบการจัดที่นั่ง และส่งเสริมกิจกรรมการสนทนา การนำเสนอ และการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ด้านการอ่านมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น มุมหนังสือ ห้องสมุด และสื่อการอ่านที่หลากหลายรูปแบบ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน ส่วนด้านการเขียนมีการจัดพื้นที่ อุปกรณ์และสื่อสนับสนุน รวมถึงการจัดแสดงผลงานเพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมความภาคภูมิใจในผลงานของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านเสียงรบกวนจากสภาพแวดล้อมภายนอก ความจำกัดของพื้นที่และทรัพยากร เช่น มุมหนังสือ สื่อการอ่าน และอุปกรณ์ การเขียน รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลาและโอกาสในการฝึกทักษะ โดยเฉพาะด้านการพูดที่ยังมีเวทีและพื้นที่แสดงออกไม่เพียงพอ อีกทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนยังเป็นปัจจัยที่ทำให้การจัดกิจกรรมไม่สามารถตอบสนองได้อย่างทั่วถึง

การศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า

1. การวางแผนการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ด้วยหลักอิทธิบาท 4 สถานศึกษาดำเนินการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยด้าน“ฉันทะ”มุ่งสร้างแรงจูงใจผ่าน การวางแผนกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของครู ด้าน“วิริยะ”เน้นการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องควบคู่การติดตามดูแล ด้าน“จิตตะ”มุ่งเสริมความตั้งใจและสมาธิผ่านสื่อและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และด้าน“วิมังสา” มุ่งพัฒนาการคิดวิเคราะห์และปรับปรุงการเรียนรู้จากการประเมินและสะท้อนผล

2. การจัดการกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ด้วยหลักอิทธิบาท 4 สถานศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยด้าน“ฉันทะ”มุ่งสร้างแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ ด้าน“วิริยะ”เน้นการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและการเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความเพียร ด้าน“จิตตะ”ให้ความสำคัญกับการเอาใจใส่และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อสมาธิและความมั่นใจ และด้าน“วิมังสา”มุ่งพัฒนาการคิดวิเคราะห์และการปรับปรุงการเรียนรู้ผ่านการประเมินและสะท้อนผลอย่างเป็นระบ

3. การจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ด้วยหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยด้าน “ฉันทะ”มุ่งสร้างแรงจูงใจผ่านการใช้สื่อที่หลากหลายและทันสมัย ด้าน “วิริยะ”เน้นการจัดสื่อให้เพียงพอ ใช้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้าน “จิตตะ”มุ่งเอาใจใส่ในการจัดสภาพแวดล้อมและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน และด้าน “วิมังสา” มุ่งประเมินและปรับปรุงการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

4. การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ด้วยหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยด้าน “ฉันทะ”มุ่งสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประเมินผ่านรูปแบบที่หลากหลายและเป็นมิตร ด้าน “วิริยะ”เน้นการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้าน“จิตตะ”ให้ความสำคัญกับการเอาใจใส่และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และด้าน“วิมังสา”มุ่งวิเคราะห์ผลและนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะภาษาไทยได้อย่าง

เหมาะสม

5. การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ด้วยหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยด้าน “ฉันทะ”มุ่งสร้างความไว้วางใจและทัศนคติเชิงบวกผ่านการสื่อสารที่เป็นมิตร ด้าน “วิริยะ”เน้นการเสริมแรงและติดตามพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ด้าน “จิตตะ”ให้ความสำคัญกับการเอาใจใส่และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และด้าน “วิมังสา”มุ่งสะท้อนผลและปรับปรุงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก และพัฒนาทักษะภาษาไทยได้อย่างต่อเนื่อง

6. การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ด้วยหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยด้าน “ฉันทะ” มุ่งสร้างบรรยากาศที่น่าเรียน เป็นมิตร และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ผ่านการจัดมุมอ่านหนังสือ มุมการเรียนรู้ และพื้นที่แสดงผลงาน ควบคู่กับกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ช่วยปลูกฝังความรักและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ด้าน “วิริยะ” สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเพียรพยายามและการพัฒนาทักษะอย่างยั่งยืน ด้าน “จิตตะ” มุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสมาธิและการมีส่วนร่วม โดยลดสิ่งรบกวน จัดพื้นที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรม และสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัย ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ด้าน “วิมังสา” สถานศึกษามีการติดตาม ประเมิน และสะท้อนผลการใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้การจัดสภาพแวดล้อมสามารถสนับสนุนการพัฒนาทักษะภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมสนทนากลุ่ม พบว่า

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 3) แนวทางการดำเนินงาน 4) การติดตามและประเมินผล ซึ่งแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 มีขั้นตอนการบริหารการจัดการเรียนรู้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการเรียนรู้ 2) การจัดการกระบวนการเรียนการสอน 3) การจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 4) การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ 5) การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน 6) การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทักษะการใช้ภาษาไทย 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการฟัง 2) ทักษะการพูด 3) ทักษะการอ่าน 4) ทักษะการเขียน และหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ (การสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจ) 2) วิริยะ (การขับเคลื่อนการทำงาน) 3) จิตตะ (ติดตามและส่งเสริม) 4) วิมังสา (การประเมินและพัฒนา)

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่าแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผล

สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า

ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ การประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะภาษาไทยอย่างต่อเนื่องผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Approach) และแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงแนวคิดการประเมินเพื่อพัฒนา (Assessment for Learning) ที่เน้นการติดตามและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ที่ใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถิรวัฒน์ ไกลภัย และคณะ (2564) งานวิจัยมีความสอดคล้องกันในประเด็นสภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณี กันทะปิง (2562) งานวิจัยมีความสอดคล้องกันในประเด็นสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการการดำเนินงานครอบคลุมกระบวนการบริหาร การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 6 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนการสอน การจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน และการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยทุกขั้นตอนบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา อย่างสอดคล้องและต่อเนื่อง ผลการอภิปรายชี้ให้เห็นว่า การใช้หลัก “ฉันทะ” มุ่งสร้างแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาไทย ผ่านการออกแบบกิจกรรม สื่อ การประเมิน และสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจ มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรักและความเต็มใจในการเรียนรู้ หลัก “วิริยะ”เน้นการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง การติดตาม ดูแล และเสริมแรงอย่างเป็นระบบ

ทั้งในด้านการเรียนการสอน การใช้สื่อ และการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่น อดทน และพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ หลัก “จิตตะ” ให้ความสำคัญกับการสร้างสมาธิ ความตั้งใจ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียน การดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ หลัก “วิมังสา” มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ การประเมินผล และการสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดผล และสภาพแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาบรรจง ติสรโณ (ศรีสุข) (2560) งานวิจัยมีความสอดคล้องกันในประเด็น การนำหลักอิทธิบาท 4 ที่ประกอบด้วย ฉันทะ (การสร้างแรงจูงใจ) วิริยะ (การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยการฝึกฝนและเอาใจใส่) จิตตะ (การติดตามและส่งเสริม) และวิมังสา (การประเมินและพัฒนา) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการบริหาร บริหารการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีติ พรมลารักษ์ (2566) งานวิจัยมีความสอดคล้องกันในประเด็นการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับกระบวนการบริหารการจัดการเรียนรู้กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่มุ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน

การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ผลการศึกษาและการประเมินแนวทางพบว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมสนทนากลุ่ม สามารถสรุปผลจากการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมี มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้จริง โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงแนวทางตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษบา ชมที (2566) งานวิจัยมีความสอดคล้องกันในประเด็นผลการตรวจสอบความเหมาะสมของการนำแนวทางการบริหารงานวิชาการมาปรับประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไตรวุฒิ ทองสกุล (2565) งานวิจัยมีความสอดคล้องกันในประเด็นผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้

การบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการเรียนรู้ 2) การจัดการกระบวนการเรียนการสอน 3) การจัดการสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 4) การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ 5) การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน 6) การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทักษะการใช้ภาษาไทย 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการฟัง 2) ทักษะการพูด 3) ทักษะการอ่าน 4) ทักษะการเขียน และหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ (การสร้างแรงจูงใจ ความพึงพอใจ) 2) วิริยะ (การขับเคลื่อนการทำงาน) 3) จิตตะ (ติดตามและส่งเสริม) 4) วิมังสา (การประเมินและพัฒนา) เพื่อให้การดำเนินงานการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุป

1) สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า สถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการวางแผน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์

การประเมินผล และสภาพแวดล้อม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการเรียนรู้แบบเชิงรุก

2) แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารควบคู่กับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (สร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้) วิริยะ (ความเพียรพยายามในการเรียนรู้) จิตตะ (ความตั้งใจและเอาใจใส่) และวิมังสา (การคิดวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนา) ลงในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาไทยของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3) การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 7 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาไทยของผู้เรียนได้จริง ประกอบกับควบคู่การพัฒนาระบบการประเมินให้ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเสริมสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารและจัดการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้สถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตน

2) ควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ผ่านการอบรม การนิเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

3) ควรสนับสนุนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะภาษาไทยและหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน

4) ควรกำหนดระบบการติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการวิเคราะห์และพัฒนา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน

5) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะภาษาไทยของผู้เรียน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

6) ควรขยายผลแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัด เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) โรงเรียนควรนำแนวการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้เป็นกรอบในการวางแผน ดำเนินงาน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ โดยบูรณาการหลักฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารการจัดการเรียนรู้

2) ผู้บริหารและครูผู้สอนควรนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการวัดประเมินผล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุลทั้งด้านทักษะภาษาไทย อันจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีคุณภาพ

3) โรงเรียนควรใช้ผลจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแนวการบริหารการจัดการเรียนรู้ เป็นข้อมูลสารสนเทศในการสะท้อนผล ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารการจัดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเผยแพร่ผลการดำเนินงานเป็นแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อขยายองค์ความรู้และเปรียบเทียบผลลัพธ์ในบริบทที่แตกต่างกัน

2) ควรทำวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลการบริหารการจัดการเรียนรู้ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน” เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ หรือสถานศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการนำแนวทางไปใช้

3) ควรทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4” เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความพร้อมของครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัญภร เอี่ยมพญา และคณะ. (2565). โรงเรียนขนาดเล็ก : ปัญหาที่ต้องตัดสินใจ. วารสารสิรินธรปริทรรศน์. 23(1), 315-329.

ไตรวุฒิ ทองสกุล. (2565). การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์. 7(2), 259-271.

บุษบา ขมที. (2566). การศึกษาและการวิเคราะห์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ปรีติ พรมลารักษ์. (2566). การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มคุณภาพการศึกษากกดู่ - นาแขม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ. 3(8), 77-90.

พระมหาบรรจง ติสรโณ (ศรีสุข). (2560). ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุธีร์ เครือวรรณ์. (2566). อิทธิบาท 4 : ความรับผิดชอบ. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์. 9(3), 238.

ถิรวัฒน์ ไกลภัย และคณะ. (2564). แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สุวรรณี กันทะปิง. (2562). แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแม่กอนใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

มติชนสุดสัปดาห์. คะแนนโอเน็ตต่ำ ดิ่งเหว สะท้อนคุณภาพการศึกษาไทย. เรียกใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2569 จาก https://www.matichon.co.th/weekly/column/article_888298.